

OBSAH

PŘEDMLUVA	11
------------------------	----

ÚVOD K EDICI MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY (Vladimír Spáčil)

1. PRÁVNÍ SITUACE V NĚMECKU PŘED VZNIKEM SASKÉHO ZRCADLA	15
2. AUTOR SASKÉHO ZRCADLA	16
2.1. Rod Eikeho z Repgowa	16
2.2. Rodiště Eikeho z Repgowa	17
2.3. Doba Eikeho narození	17
2.4. Vzdělání Eikeho z Repgowa	18
2.5. Život Eikeho z Repgowa	18
3. SASKÉ ZRCADLO	19
3.1. Název Saského zrcadla	19
3.2. Sepsání Saského zrcadla	20
3.3. Místo vzniku Saského zrcadla	21
3.4. Prameny Saského zrcadla	22
4. KLENKOK A JEHO BOJ PROTI SASKÉMU ZRCADLU	23
4.1. Odpor proti Saskému zrcadlu	23
4.2. Klenkokův život	23
4.3. Klenkokův spis proti Saskému zrcadlu	24
4.4. Další Klenkokovy spisy	26
4.5. Papežovo stanovisko k napadeným článkům	27
5. SASKÉ ZRCADLO A JEHO OBSAH, VYUŽÍVÁNÍ, DALŠÍ ZPRACOVÁNÍ A VLIV NA JINÁ PRÁVA	30
5.1. Obsah Saského zrcadla	30
5.2. Další zpracování Saského zrcadla	31
5.3. Rozšíření Saského zrcadla	32
5.4. Klasifikace rukopisů Saského zrcadla	33
5.5. Vliv Saského zrcadla na jiná práva	34
5.6. Glosátoři Saského zrcadla	37
5.7. Překlady Saského zrcadla	37
5.8. Trvalost Saského zrcadla	38
5.9. Edice Saského zrcadla	39
6. PRÁVNÍ KNIHY VZNIKLÉ NA ZÁKLADĚ SASKÉHO ZRCADLA	39
6.1. Rozvoj právních knih	39
6.2. Právní knihy ovlivněné Saským zrcadlem	40
7. SOUPISY RUKOPISŮ NĚMECKÝCH PRÁVNÍCH KNIH	57
7.1. Právní knihy a jejich definice	57
7.2. Homeyerův první soupis (¹ Homeyer)	59
7.3. Homeyerův druhý soupis (² Homeyer)	59
7.4. Přepřacovaný Homeyerův soupis (³ Homeyer)	59
7.5. Soupis Oppitzův	60
8. MAGDEBURSKÉ PRÁVO	60
8.1. Počátky a vývoj magdeburského práva	60
8.2. Vztah Saského zrcadla a magdeburského práva	64
8.3. Vliv Wichmannova privilegia z r. 1188 na magdeburské městské právo	65
8.4. Rozšíření vlivu magdeburské vrchní stolice	66
8.5. Konec působnosti magdeburské vrchní stolice	66

9. KOLONIZACE, MĚSTA A JEJICH PRÁVO A SPRÁVA	68
9.1. Tzv. východní kolonizace	68
9.2. Vývoj měst	74
9.3. Městské právo	75
9.4. Městská správa	81
9.5. Šíření měst a magdeburského práva do východních zemí	84
10. MAGDEBURSKÉ PRÁVO V ČESKÝCH ZEMÍCH	101
10.1. Čechy	101
10.2. Ústup a zánik platnosti magdeburského práva v Čechách	104
10.3. Morava a vznik prvních měst – Bruntálu a Uničova	105
10.4. Magdeburské právo a postavení Bruntálu a Uničova	106
11. OLMOUC – POČÁTKY, PRÁVO A SPRÁVA	113
11.1. Založení města	113
11.2. Právo a správa města do pol. 14. stol.	114
11.3. Město po roce 1352	117
11.4. Udělení magdeburského práva	119
11.5. Rukopis magdeburského práva převzatého z Vratislavi roku 1352	120
11.6. Popis I. části rukopisu CO 403 (Oppitz č. 1191)	126
11.7. Správa města Olomouce po roce 1352	127
11.8. Olomouc jako vrchní stolice magdeburského práva	131
11.9. Snahy panovníka o unifikaci městského práva	135
12. MÍŠEŇSKÁ PRÁVNÍ KNIHA	140
12.1. Potřeba psaného práva	140
12.2. Místo vzniku Míšeňské právní knihy	141
12.3. Doba vzniku Míšeňské právní knihy	142
12.4. Relativní stáří rukopisů Míšeňské právní knihy	144
12.5. Vývoj názvu Míšeňské právní knihy	145
12.6. Prameny Míšeňské právní knihy	147
12.7. Odkazy v Míšeňské právní knize na použité prameny	150
12.8. Obsah Míšeňské právní knihy	152
12.9. Pokus o určení archetypu Míšeňské právní knihy	153
12.10. Autorství Míšeňské právní knihy	154
12.11. Veršovaný doslov Míšeňské právní knihy	155
13. KLASIFIKACE MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY	158
13.1. Niemannovo dělení	158
13.2. Ullrichovo dělení	158
13.3. Weizsäckerovo dělení	160
13.4. Dělení rukopisů Míšeňské právní knihy podle Oppitze	161
14. ÚPLNÉ RUKOPISY, FRAGMENTY A DEPERDITA MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY	165
14.1. Skladba dochovaných rukopisů Míšeňské právní knihy	174
14.2. Přehled rukopisů Míšeňské právní knihy podle počtu knih	176
14.3. Rozšíření Míšeňské právní knihy v českých zemích	179
14.4. Překlady Míšeňské právní knihy do češtiny	180
15. DOSAVADNÍ EDICE MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY	180
15.1. Dílčí edice Míšeňské právní knihy před rokem 1770	180
15.2. Böhmeho edice	182
15.3. Projekt Nietzscheho	183
15.4. Geyderova dílčí edice	183

15.5. Ortloffova edice	184
15.6. Ullrichovy práce na přípravě edice Míšeňské právní knihy	188
15.7. Weizsäckerova příprava edice Míšeňské právní knihy	188
15.8. Edice Míšeňské právní knihy jako desideratum	189
15.9. Stanoviska Schmidt-Wiegandové a Oppitze k problematice edice Míšeňské právní knihy	191
15.10. Edice Hlubčické právní knihy vydaná Gunhild Rothovou	192
16. RUKOPISY MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY SE VZTAHEM K OLOMOUCI	194
16.1. Zprávy o Míšeňské právní knize v kanceláři a archivu města Olomouce	194
16.2. Rukopis V : Österreichische Nationalbibliothek Wien, sign. Cvp 14869	195
16.3. Rukopis O₂ : ZAO-O, Kapitulní knihovna, sign. CO 403, II. část	198
16.4. Rukopis B : Moravský zemský archiv v Brně, G 10 Sbírka rukopisů, sign. 259	200
16.5. Rukopis O₁ : ZAO – SOKA Olomouc, AMO, Knihy, sign. 1304	205
16.6. Důvody vybrání rukopisu B pro edici	210
17. RUKOPIS MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY Z ROKU 1389 A RUKOPIS Z 2. POL. 17. STOL.	210
17.1. Rukopis ZAO – SOKA Olomouc, AMO, Knihy, sign. 167	210
17.2. Rukopis MZA Brno, G 10 Sbírka rukopisů, sign. 804	213
18. ZÁVĚR	213

PRAMENY A LITERATURA 215

ZKRATKY 255

SIGLY 256

EDIČNÍ ZÁSADY 257

PŘÍLOHY 259

Porovnání distinkcí rukopisů B , O₁ , O₂ , V a J	259
Prameny Míšeňské právní knihy a jejich konkordance	287
1. Konkordance Ortloffova	289
2. Konkordance Ullrichova	300
3. Konkordance Herdlitschkové	320
4. Sloučené konkordance 1–3	325

RESUMEE 349

JAZYKOVÝ ROZBOR ČTYŘ RUKOPISŮ MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY SE VZTAHEM K OLOMOUCI (Libuše Spáčilová)

1. CHARAKTERISTIKA MÍŠEŇSKÉ JAZYKOVÉ OBLASTI	359
2. GRAFIKA RUKOPISŮ	364
2.1. Distribuce grafémů <i – j – y> a <u – v – w>	364
2.2. Označení délky vokálů	366
2.3. Způsob označení přehlásky	367
2.4. Varianty v grafice stříhn. diftongů	368

2.5.	Zdvojování a hromadění grafémů	370
2.6.	Grafické rozlišení střhn. <i>s</i> – <i>ʒ</i> , <i>ss</i> – <i>ʒʒ</i>	374
3.	HLÁSKOSLOVÍ VE ZKOUMANÝCH RUKOPISECH	375
3.1.	Vokalizmus	375
3.1.1.	Obecná charakteristika vokalizmu v raně novohornoněmeckém období	375
3.1.2.	Diftongizace	376
3.1.3.	Monoftongizace	378
3.1.4.	Labializace a delabializace	380
3.1.5.	Synkopa a apokopa	381
3.1.6.	Dialektální rysy východostředoněmecké a východohorskoněmecké (bavorské) ve zkoumaných rukopisech	382
	a) Středoněmecké prvky	382
	b) Bavorské prvky	387
3.1.7.	Změny ve vokalizmu společné více nářečním oblastem	389
3.2.	Konsonantismus	390
3.2.1.	Střhn. <i>s</i> v iniciálním postavení před <i>l</i> , <i>m</i> , <i>n</i> , <i>w</i>	390
3.2.2.	Dentální epithese	390
3.2.3.	Vývoj střhn. <i>t</i> před <i>w</i>	391
3.2.4.	Asimilace konsonantů	391
3.2.5.	Vynechávání konsonantů <i>b</i> , <i>ch</i> , <i>w</i> , <i>j</i> , <i>r</i> , <i>g</i>	392
3.2.6.	Kontrakce	393
3.2.7.	Neutralizace znělosti konsonantů na konci slova	393
3.2.8.	Lenizace	394
3.2.9.	Dialektální rysy v konsonantismu	395
	a) Středoněmecké, příp. východostředoněmecké nářeční prvky	395
	b) Bavorské prvky	396
4.	MORFOLOGICKÉ NÁŘEČNÍ PRVKY	397
4.1.	Středoněmecké prvky	397
4.2.	Bavorské prvky	398
4.3.	Dílčí závěr jazykové analýzy zkoumaných rukopisů	399
5.	FONOGRAFEMATICKÝ A MORFOLOGICKÝ ROZBOR VLASTNÍCH JMEN V ANALYZOVANÝCH RUKOPISECH	399
5.1.	Zkoleniny vlastních jmen v olomouckých exemplářích Míšeňské právní knihy	402
5.2.	Grafika jmen v Míšeňské právní knize	405
5.2.1.	Psaní velkých písmen	405
5.2.2.	Způsob psaní vlastních jmen cizího původu	405
5.2.3.	Způsob psaní vlastních jmen německého původu	406
5.3.	Hláskové změny ve jménech německého původu	406
5.4.	Morfologické zvláštnosti vlastních jmen cizího původu	408
5.5.	Vlastní jména – shrnutí	408
6.	SROVNÁNÍ JAZYKA RUKOPISŮ V, O₁, O₂, B	409
6.1.	Srovnání rukopisů <i>B</i> a <i>O₂</i>	414
6.1.1.	Grafematika v rukopisech <i>B</i> a <i>O₂</i>	417
6.1.2.	Vokalizmus v rukopisech <i>B</i> a <i>O₂</i>	417
6.1.3.	Konsonantismus v rukopisech <i>B</i> a <i>O₂</i>	419

7. ROZBOR MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY V ROVINĚ LEXIKÁLNÍ	420
7.1. Příklady odlišností ve výběru lexémů v jednotlivých rukopisech	420
7.2. Odborný jazyk v Míšeňské právní knize	426
7.3. Odborné výrazy v Míšeňské právní knize z hlediska etymologického	432
7.4. Slovní zásoba v Míšeňské právní knize z hlediska slovo tvorby	436
7.4.1. Složená slova	436
7.4.2. Slova odvozená předponami nebo příponami	437
7.5. Geografie právních termínů	440
7.6. Právní terminologie v Míšeňské právní knize z onomaziologického a semaziologického hlediska	443
7.7. Ukázka sémantických polí	449
7.7.1. Soudce a zaměstnanci soudu	449
7.7.2. Pokrevní příbuzní	451
7.8. Frazeologizmy a jiná slovní spojení v Míšeňské právní knize	452
7.8.1. Dvoučlenná idiomatická spojení	453
7.8.2. Dvou- a vícečlenná neidiomatická spojení	455
7.8.3. Frazeologické termíny v Míšeňské právní knize	458
7.8.4. Verbální frazeologizmy v Míšeňské právní knize	459
7.8.5. Větné frazeologizmy	460
7.8.6. Verbonominální konstrukce	461
8. ZÁVĚR JAZYKOVÉHO ROZBORU RUKOPISŮ MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY	462
9. RESÜMEE – LINGUISTISCHE UNTERSUCHUNG DER „OLMÜTZER“ HANDSCHRIFTEN DES MEISNER RECHTSBUCHS	463
PRAMENY A LITERATURA	483
ZKRATKY	488
OBSAH MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY PODLE KNIH, KAPITOL A DISTINKCÍ	489
EDICE MÍŠEŇSKÉ PRÁVNÍ KNIHY	561
I. kniha	561
II. kniha	611
III. kniha	633
IV. kniha	664
V. kniha	735
VI. kniha	760
VII. kniha	780
REJSTŘÍKY	
Rejstřík jmenný	783
Rejstřík věcný	787